

Uudised

Hea klient!

2009. aasta tulemustest on tänaseks kõik oma kokkuvõtted ja järeldused juba teinud. Hea meel on tõdeda, et veebruari keskel jõudluskontrolli tulemustest kokkuvõtteid tehes oli tunda, et tulemuste vastu on huvi suur ja need on oodatud. Lisaks JKK Sõnumitele ja Jõudluskontrolli aastaraamatule on möödunud aasta tulemusi kajastatud ka ajakirjades Tõuloomakasvatus ning Maamajandus. Jõudluskontrolli tulemused on ka oluliseks kriteeriumiks parima piimakarjakasvataja ja parima lihakarjakasvataja valimisel.

Heameelt valmistab, et tulemused lähevad aasta-aastalt paremaks ja seda isegi rasketel aegadel, nagu möödunud aasta paljudele meie klientidele oli.

Jõudluskontrolli Keskuses oleme viimastel aastatel pingutanud selle nimel, et pakkuda oma klientidele uusi teenuseid ja parandada olemasolevaid. Viimase kahe aasta jooksul oleme juurutanud ligi kakskümmend uuendust.

Seejuures on oluline, et oleme muutunud ka seemendajale ja loomaarstile paremaks partneriks. Seemenduste sisestamiseks mõeldud programm muutus möödunud aastal kindlasti kasutajasõbralikumaks ning muutub sellel aastal veel informatiivsemaks. VET-moodul Vissukeses on saamas järjest populaarsemaks ning sama ootame ka meie uelt teenuselt Mastiit 12.

Ilusat saabuvat kevadet soovides!

Kaivo Ilves

Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Mastiit 12 – uus teenus!

Alates aprillikuust alustab Jõudluskontrolli Keskus uue teenuse pakkumisega – Mastiit 12. Teenus Mastiit 12 võimaldab määrata piimaproovist 11 enamlevinud mastiidi tekitajat: *Staphylococcus aureus*; *Staphylococcus sp.*; *Streptococcus agalactiae*; *Streptococcus dysgalactiae*; *Streptococcus uberis*; *Escherichia coli*; *Enterococcus sp.* (sh *E. faecalis* ja *E. faecium*); *Klebsiella sp.* (sh *K. oxytoca* ja *K. pneumoniae*); *Serratia marcescens*; *Corynebacterium bovis*; *Arcanobacter pyogenes*; *Peptostreptococcus indolicus*. Lisaks määratakse veel penitsilliini resistentsust (beeta-laktamaasi geeni).

Mastiit 12 proovi hind koos käibemaksuga on 375 krooni ning korraga toodud 5 ja enama proovi korral on proovi hind 50 krooni võrra odavam.

Mastiit 12 olulised eelised teiste mastiidi tekitajate määramismetoodikate ees on:

- Mastiit 12 võimaldab saada mastiidi tekitaja vastuse ühe tööpäeva jooksul (kui proovid on JKKs enne kella 10.00).
- Mastiit 12 võimaldab määrata mastiidi tekitaja ka jõudluskontrolli (konserveeritud) piimaproovist.
- Mastiit 12 tulemused säilitatakse Vissukeses ja on seotud looma andmetega.

Loomaomanik saab analüüsitulemused paberil ja Vissukesest. Vissukese kaudu on võimalik tellida analüüsivastused ka oma e-posti aadressile või mobiiltelefonile SMS-lühisõnumina.

Piirkondlikud infopäevad

Aasta on alanud JKKle teisiti – esimest korda saime teavitustegevuseks toetust Maaelu Arengukavast. Toetuse abil oleme JKK ja ETKÜ piirkondlike infopäevade sisu ja vormi täiustanud, nt Piret Kalmus Eesti Maaülikoolist on rääkinud terviseandmete kasutamisest karja majandamisel, oleme klientidega külastanud kaasaegse lüpsitehnikaga farme. Toetuse abil toimusid infopäevad peaaegu pooltele maakondadele, võimalusi vaagides ja osavõtjate tagasisidet analüüsides otsustame, kas tulevikus taotleda toetust kõigile infopäevadele.

ELi rahastamisel tehtud infopäevade jaotusmaterjal on ka JKK kodulehel (piimaveiste lehel link üritused).

IT-arendused
hobusekasvatajatele

Euroopa Liidu liikmena on Eestile kohustuslik Komisjoni määrus nr 504/2008, millega rakendatakse hobuslaste identifitseerimise meetodid.

Hobuslaste register asub PRIAs. JKKs on loodud hobuste tõuraamatu pidamise tugiprogramm ning JKK majutab hobuste tõuraamatu andmeid oma andmebaasis. Tõuraamatu ja registri vastavuse saavutamiseks hakatakse tõuraamatu hobuste andmeid registriga vahetama mainitud tugiprogrammi kaudu. See toob kaasa rea täiendavate tunnuste kogumise ja salvestamise. Tähtsamad on UELN (*Universal Equine Life Number* – hobuslaste universaalse elunumbri süsteem), transpondri number ning toiduks tarvitamise keelu piirkuupäevad. UELN on unikaalne 15-kohaline tähtnumbriline kood, mis kannab teavet konkreetse hobuse ning andmebaasi ja riigi kohta. Mõtteliselt koosneb UELN kahest osast: kuuekohaline UELNile vastav (riigi) aretusühingu identifitseerimiskood ja hobusele määratud individuaalne üheksakohaline identifitseerimisnumber. Vajalike täienduste ja lisanduva funktsionalsuse programmeerimine on praegu töös.

Andmevahetus tõuraamatust registrisse hakkab toimuma reaalajas. Programmi sisenemine toimub ainult ID-kaardiga, sest riikliku registriga suheldes on vajalik isiku tuvastamine. Kasutajanimede andmise ja salasõnade jagamise ning administreerimisega tegelevad EHS ja ESHKS.

Uus geneetiline baas
lüpsikarja geneetilises
hindamises

Aretusväärtuse geneetiliseks baasiks on mingil konkreetsel aastal ehk nn baasaastal sündinud lehmade keskmine aretusväärtus. Lüpsikarja rahvusvahelises geneetilises hindamises väljakujunenud tava kohaselt muudetakse baasaastat iga viie aasta järel viie aasta võrra. Seda tava järgides on Eestis alates 2010. aasta aprilli hindamisest järgneva viie aasta jooksul geneetilise baasi arvutamise aluseks 2005. a sündinud lehmade aretusväärtus senise 2000. a sündinud lehmade aretusväärtuse asemel. Pikemalt sel teemal aprillikuu Piimaveisekasvatajate Sõnumites.

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeringud
maapiirkondadesse

Lihaveiste geneetilise hindamise otstarbekusest

Jõudluskontrolli Keskus (JKK) teeb lihaveiste jõudluskontrolli alates 2000. a septembrist. Praeguseks on lihaveistena registreeritud ligikaudu 33 000 looma. Päevakorral on lihaveiste geneetiline hindamine. Küsimusele, kas praeguse andmestikuga läbiviidav geneetiline hindamine on otstarbekas ja vastab aretaja soovidele, otsitakse vastust järgnevas lühiülevaates.

Rahvusvahelises lihaveiste jõudluskontrollis on põhiliseks geneetiliselt hinnatavaks tunnuseks looma võõrutusmass ehk looma mass 200. elupäeval. JKKs on praeguse seisuga võõrutusmass salvestatud 5835 loomal (tabel 1).

Tabel 1. JKK andmebaasis salvestatud võõrutusmassi kaalumiste/mõõtmiste arv kaalumise aasta järgi.

Aasta	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Arv	53	150	214	561	343	708
Aasta	2006	2007	2008	2009	2010	
Arv	823	990	832	687	20	

Tõugude järgi jaotades (tabel 2) näeme, et rohkem kui 100 kaalutud looma on 6 tõul. Hindamises kasutatavate loomade arv väheneb oluliselt, kui jätame andmestikust välja esimese põlvkonna ristandid (tabel 3).

Tabel 2. Võõrutusmassiga loomade arv tõugude järgi

Tõug	Ab	Ba	Bb	Ch	EHF	EPK
Arv	1556	124	84	413	26	8
Tõug	Hc	Hf	Li	Pi	Si	
Arv	46	1429	1305	38	354	

Tabel 3. Võõrutusmassiga loomade arv, keskmine juurdekasv ja keskmine võõrutusmass tõugude järgi (loomal, tema isal ja tema emal on sama tõug)

Tõug	Arv	Juurdekasv (g)	Võõrutusmass (kg)
Ab	825	923	220
Ba	12	1073	254
Bb	1	645	174
Ch	231	1070	257
EHF	11	858	206
EPK	5	1047	249
Hc	36	681	165
Hf	949	959	232
Li	660	1003	240
Pi	5	979	234
Si	78	1130	268

Näidishindamises kasutati viie suurema tõu andmeid ja hindamine toimus järgneva BLUP loomamudeliga:

$VM = \text{tõug} + \text{sugu} + \text{hys} + \text{mitmik} + \text{pgkord} + \text{emaid} + \text{animal}$, kus VM – looma võõrutusmass

tõug – looma tõug (5 jaotust)

sugu – looma sugu (2 jaotust)

hys – kari*aasta*sesoon ühiseft looma kaalumisel, kus sesoone on kaks: veebruar–august ja september–jaanuar

mitmik – 2 jaotust: üksikvasikas ja mitmik

pgkord ehk ema poegimiskord – 2 jaotust: esmaspoegimine, järgnev poegimine

emaid – looma ema kood emapoolse mõju arvestamiseks

animal – looma geneetiline efekt

Tulemuste kirjeldamiseks on hindamistulemused (tabel 4) näidatud nendele pullidele, kelle vähemalt 15 järglast on vähemalt kahes karjas. AV on võõrutusmassi aretusväärtus (kg), kus 2005. a sündinud loomade aretusväärtuse keskmine on võrdne nulliga ja iga looma AV näitab tema geneetilisest erinevusest sellest ning SAV on võõrutusmassi suhteline aretusväärtus, kus 2005. a sündinud loomade aretusväärtuse keskmine on 100 punkti ja standardhälve 12 punkti. Tunnuse päritavuskoefitsient h^2 on 0.42.

Tabel 4. Pullide hindamistulemused (mitteametlik)

Pulli nimi	Tõug	Sünni-aasta	Usaldus-koef.	Tütarde arv	Karjade arv	AV	SAV
A	Ch	2000	.92	75	2	24.854	130
B	Hf	2000	.74	17	3	10.880	113
C	Ab	2000	.93	73	17	10.653	113
D	Si	2003	.71	19	2	9.969	112
E	Hf	1999	.75	23	3	2.455	103
F	Li	1999	.74	16	2	.032	100
G	Ab	2003	.79	21	2	-.355	100
H	Li	2002	.68	15	2	-1.121	99
I	Li	1999	.77	25	9	-1.579	98
J	Hf	2002	.86	48	2	-1.764	98
K	Li	2000	.92	54	15	-2.857	97
L	Hf	1997	.79	21	2	-2.205	97
M	Hf	2004	.84	42	3	-3.632	96
N	Li	2000	.81	21	5	-4.623	94
O	Hf	1999	.72	19	2	-4.738	94
P	Li	1996	.92	79	3	-8.638	90
R	Ab	1994	.76	16	10	-14.858	82
S	Li	2000	.87	54	2	-18.432	78
T	Li	2000	.88	56	5	-22.392	73
U	Hf	2003	.75	23	2	-36.607	56

Erinevate tõugude ühise hindamise eeliseks on suurem võrdlusloomade arv karjades, kus kasvatatakse mitme tõu loomi. Puuduseks on hindamistulemuste võimalik moonutatus ebapiisavate seoste tõttu karjade ja tõugude vahel. Eelistada tuleks tõugude kaupa hindamist, jälgides, et tõu hinnatavate loomade arv ja jaotus karjade vahel oleks hindamiseks sobilik. Praegune andmestik usaldusväärselt tõugude kaupa hindamist ei võimalda.

Kokkuvõtteks. Lihaveiste igale tõule võõrutusmassi geneetilise hindamise usaldusväärsaks läbiviimiseks tuleb püüelda, et

- igas jõudluskontrollialuses karjas kaalutakse kõik sobivas vanuses loomad. Viimaste aastate kahanev kaalumiste koguarv viitab loomade valikulisele kaalumisele, mis ei võimalda aretusväärtuse korrektset hindamist.

- igas hinnatavas karjas on samaaegselt vähemalt kahe sama tõugu pulli järglased ja igal pullil on järglased vähemalt kahes karjas.

Lisaks vajavad vastamist järgmised küsimused:

1. Kas hindame (a) tõugude viisi, (b) kõik tõud koos, (c) millised tõud?
2. Kas hindamisel kasutame esimese põlvkonna ristandeid (tavaliselt ei kasutata)?
3. Kas ja milliseid kaalumissesoone või nende asemel poegimissesoone kasutame?
4. Kas ja kuidas kasutame ema poegimiskorda: (a) 1., 2., 3., jne poegimine, (b) 1. ja >1. poegimine?
5. Kas võõrutusmassi (kasvukiirust) hindame (a) ainult võõrutusmassi (200 p kaal) alusel, (b) või sünnimassi, võõrutusmassi ja aastamassi alusel?
6. Millises vahemikus (200. päev +/- X päeva?) loeme kaalud sobivaks?

Mart Uba

Biomeetria sektori juhataja

2009. a parim lihaveisekari Marmorland

Kari kuulub firmale Aberdeen Top Genetics OÜ, mille omanikuks on perekond Marmor – isa Rünno ja poeg Meelis koos abikaasa Piretiga. Marmorid tegelevad lihaveiste kasvatamisega neljandat aastat. Peaesmärk on tõuloomakasvatuse ja müük. Alguse sai ettevõtte 2006. a juunis, mil Šotimaalt, Aberdeenshire ja Anguse maakonnast osteti 37 paaritusealist puhtatõulist aberdiin-anguse mullikat ja 2 noort tõupulli, kellele järgmisel aastal osteti samast lisaks veel 35 paaritusealist mullikat Šotimaal kõrgelt hinnatud Rosemounti aretuskarjast. Hetkel on karjas 78 ammhama ja 3 aretuspulli, kokku on loomi paarsada.

Eesti lihaveisekasvatajad Aregentiinas.

Teine osa

Põhjalikuma ülevaate karjast ja arengutest saab ettevõtte kodulehelt www.marmorland.ee.

„Karja soetamise otsust ei langetatud üleöö. Otsustavaks said aberdiin-anguse tõumadused – loomad on vastupidavad, rahuliku iseloomuga, küllalt vähenõudlikud ning samas suurepärase kultuurrohumaadelt ja kehvemalt mineraalmaalt saadava rohusööda väärindajad. Ammlehmi iseloomustab suhteliselt kerge poegimine, väga hea piimakus ning ülimalt hästi arenenud emaomadused,“ selgitas Rünno Marmor tõu valiku põhjuseid. „Hetkel pole plaanis karja suurendada, kuna leiame selle olevat optimaalse ja logistiliselt hästi toimiva. Küll aga on rõhuasetus karja tõukvaliteedi jätkuval tõstmisel. Seega plaanime tänavu kevadel kasutada kunstlikku seemendust. Ammkarja paremik on juba välja valitud ning eraldi paigutatud, kusjuures valiku aluseks polnud ainult järglaste jõudlusnäitajad, vaid ka ammede välimik, eluskaal (üle 650 kg), emaomadused, poegimise kergus ja kindlasti rahulik iseloom. Oleme seisukohal, et närviline loom ei kõlba tipparetusse, olgu muud näitajad nii head kui tahes. Sperma tuleb Šotimaalt, seelselt tipp-pullilt Chapelton Eventer E 809, kelle järglasi Meelis ja Piret oma viimasel Šoti-reisil veebruaris ka oma silmaga näha said ning kelle välimik ja jõudlusnäitajad olid tõsiselt muljetavaldavad. Ja seda just Rosemounti karjas, kust on pärit ka meie ammkarja põhituumik!

Samuti soetasime eelmisel aastal Šotimaal ülituntud Bleack-liini puhastverd noore aretuspulli Barcelona AB 97, kellele paneme suuri lootusi ning kelle esimesi järglasi saame näha juba sel kevadel. Ääremärkusena olgu öeldud, et sel aastal võidutsesid Bleacki karja noorpullid Šotimaa suurimal Perthi näitus-oksjonil enamikus vanuseklassides. Ka näituse üldvõitja oli pärit Bleacki karjast.

Kõik ülaltoodu on loomulik jätk äriplaanile, mis juba algusest saadik oli koduturu suurus ja maksevõimet arvestades suunatud kõrgtasemel tõumaterjali müügile valdavalt väljaspool Eestit. Siit tuleneb ka rahvusvahelise asjaajamise lihtsustamiseks võetud ingliskeelne ettevõtte nimi ning esimese sammuna astumine ülemaailmse aberdeen-anguse tõuühingu liikmeks Šotimaal, mis omakorda tõi kaasa karjale Marmorlandi nimetuse omistamise. Nimelt väljastatakse vastavalt Šoti traditsioonidele igale aretuskarjale tõuühingu juhatase otsusega kirjalik sertifikaat, kus on kirjas karja number ja nimi, kusjuures iga registrisse kantud tõulooma nimi algab kohustuslikult karja nimega. Nii näiteks kannabki meie esimene rahvusvahelisse registrisse kantud lehmik nime Marmorland First Princess. Loomulikult on meie loomad paralleelselt ka kodumaises jõudluskontrollis.

On heameel tõdeda, et lisaks tunnustusele parimaks lihaveisekasvatajaks valimise näol saavutasime ka esimese läbimurde loomade müügis välismaale. Nimelt õnnestus meil selle aasta alguses müüa Valgevenesse 38 tõumullikat. Tagasiside on seni olnud positiivne. Loomade kvaliteediga ollakse rahul ning juba lähikuudel soovitakse tulla valima meie karjast noori aretuspulli. Kõik see lisab kindlustunnet, et oleme õigel teel saavutamaks peaesmärki – tõunoorkarja edukat realiseerimist tulevikus rahvusvahelistel näitus-oksjonitel.

Samas ei väsi ma kordamast, et meile on teretulnud kõik kodumaised lihaveisekasvatajad, kes on omandanud põhitõde, et hea pull on 70% karjast. Ja uskuge mind – vaatamata kõrgele tunduvale hinnale on teil haruldane võimalus soetada meie karjast tipptasemel tõumaterjali oma karja edendamiseks ja, võrreldes Šotimaaga, mõõtnatult soodsamalt ning väiksema närvikuluga.“

Rünno Marmor

Aberdeen Top Genetics OÜ juhatase liige

Kohalik lihaturg. Aregentiinas peetakse veiseliha poliitiliseks kaubaks, mis peab olema elanikkonna igale kihile hinnalt kättesaadav. Selleks, et hoida hinnad madalad, on riiklikult kehtestatud maksimumhind, millega farmerid tohivad oma loomi müüa. Kuna see hind on alla tootmise omahinna, siis riik kompenseerib nuumafarmidele nendes pidamise kulusid. Samas riik on huvitatud, et loomi nuumafarmides nuumataks. Kompensatsiooniks on 1 USD päevas looma kohta, mis katab ära peaaegu selle looma söödakulu. Söödakuluks 1 kg juurdekasvu kohta arvestatakse 1,15 USD. Farmerid pole sellise asjaajamisega rahul, kuna tegemist on liigse bürokraatiaga ning raha laekumine viibib kuni pool aastat.

Veisefilee maksis poes tarbijale 6,5 USD/kg (71 EEK) ja ribi, mis on kohapeal väga populaarne, 3,8 USD/kg (41,4 EEK).

Juba reisi korraldades olin ma kuulnud Aregentiina omapärasest nähtusest, mis on Liniers'i elusveiseturg ja meil õnnestus ka seda külastada. Omapärane on see seetõttu, et selline tohutu arv loomi – keskmiselt müüakse päevas 12 000 kuni 18 000 veist – tuuakse ühte maailma suurlinna Buenos Airesesse. Kauplemine toimub 4 päeval nädalas ja Liniersil paika pandud hinnad on kohustuslikuks aluseks kogu Aregentiina teistele turgudele. Igal hommikul on kohal ka riiklik televisioon, mis siis otseülekandena kajastab hinda. Turg ise asub 34 hektaril, mis on kaetud valgete puidust aedikutega ja on betoneeritud või tänavakividel. Loomad hakkavad veokitega saabuma eelmise päeva õhtul kella 6st kuni sama päeva hommiku kella 5ni. Oksjon algab kell 8 hommikul ja kell 2 lõunal peavad aedikud olema tühjad, mis siis põhjalikult pestakse. Hämmastav oli see, kui vaiksed ja rahulikud olid loomad. Liniersi karjaturul müüakse vaid tapaloomi ja sealjuures kõiki kategooriaid, ka praakammesid ja pulle. Loomi ajavad aedikute vahel gautšod kas jala või hobusega. Hobustel olid ka osa ostjaid, kellele meeldis oma ostetavat looma jälgida maast, teistele olid rajatud platvormid, mis kulgesid kõikjal aedikute kohal.

Liniers'i elusveiseturg. Foto Airi Külvet

Airi Külvet

Eesti Lihaveisekasvatajate Seltsi juhatase liige

Kliendiküsitluse tulemustest

2009. a novembris saatsime oma piima-veisekasvatavate klientidele küsitluslehed. Välja saadeti ca 1000 küsitluslehte, tagasi saime 285 vastust. Kõige enam oli vastajaid Pärnu-, Lääne-Viru- ja Viljandimaalt. Karja suurust arvestades saime kõige enam vastuseid karjadest, kus on 11–50 lehma.

Aitäh kõigile vastanutele!

On hea meel tõdeda, et vastajad on JKK teenusega rahul. Kõige kõrgemalt hinnati probleemide lahendamise kiirust maakondades, keskuse klienditeenindajate kompetentsust ja üldist teeninduse taset maakonnakontorites. Madalaim oli rahulolu piimatööstuste poolt võetud proovide tulemuste JKKst kättesaamise kiiruse ja mugavusega.

Soovisime ka teada saada, kuidas kliendid hindavad programmi Vissuke. Vissukese puhul sai kõrgema hinde kajastatava info vajalikkus. Kasutamismugavust hinnati veidi madalamalt, mis tähendab, et programmi on võimalik muuta veel kasutajasõbralikumaks. Paljud vastajad märkisid siiski, et halva või hoopiski puuduva internetiühenduse tõttu ei ole Vissukest võimalik kasutada. Samuti vajab osa kliente täiendavat Vissukese koolitust. Sellisel puhul soovitame julgelt pöörduda meie zootehnikute poole, kes saavad oma teadmistega abiks olla. Lisaks praegusele infole soovitakse Vissukeses näha nii sööda- kui geneetikalabori analüüsitulemusi.

Kuigi JKK saadetak info on kättesaadav ka Vissukeses, soovitakse andmeid ka edaspidi saada paberil. Kõige vähem vajatakse interneti olemasolul lisateenuste (udara tervise jne) paberil väljastamist.

Piirkonnakontori vastuvõtupäeva peeti enamasti vajalikuks, eelkõige vastajad väiksematest karjadest.

Vastajad esitasid ka mitmeid soove ja ettepanekuid, mida püüame edaspidises tegevuses arvestada. Suur tänu küsitluslehtedele kirja pandud südamlike soovide ja heade sõnade eest!

Päas JKK rakendustesse

JKK klienditeeninduselt on IT osakonda jõudnud info, et meie klientidel on olnud probleeme JKK veebirakendustesse sisenemisel. Probleemseks kohaks on osutunud veebilehitseja teade ebatavalise ühenduse kohta Firefox kasutajatel ja veebilehekülje vigaste turvasertifikaatide veateade Internet Exploreri kasutajatel. Kõigil klientidel, kellel on probleeme JKK kodulehel olevatesse rakendustesse sisenemisel võivad julgelt ühendust võtta IT osakonnaga tel 738 7749.

Uued tuuled märgistamises

Aasta algusest on JKK väljatöötanud uut loomade identifitseerimise süsteemi, mis põhineb looma unikaalsel häälel. Inspiratsiooni saime telefonikõnest, kus üks jaapani proua uuris, et kas JKK tegeleb ka loomahäälte salvestamisega – meie ingliskeelset nime võib tõlkida “Loomade plaadistamis- või salvestuskeskus”.

Projekti eesmärk on pikemas perspektiivis välja vahetada esmalt veiste, seejärel ka teiste loomaliikide märgistamiseks kasutatavad kollased kõrvamärgid, mis on ebaesteetilised, sageli loetamatud ja mis kergesti ära kaovad. Projekti esimeses osas on juba programmeeritud internetipõhine tarkvara, mis on võimeline eristama ja tuvastama piiramatul hulgal nii lehmade kui vasikate häälefaile. Loomapidajal tuleb lauta paigaldada vaid piisavas koguses mikrofone, mis on ühendatud portatiivse vee- ja tolmukindla helistuudioga. Kui audiosüsteem paigas, piisab loomade tuvastamiseks nende häälitsemisele ärgitamisest. Kuigi testperioodil kasutasime ruumipuudusest ja veiste sööda suhteliselt kõrgest hinnast tingituna märgistatud mesilasi, oleme kindlad, et süsteem toimib ka lehmade puhul.

Loomapidajatele on hea uudis ka, et ilusama või omapärasema häälega loomadest on moodustamisel segakoor MUU-lased. Esimene ülesastumine on Vissi konkursil.

Tööjuubelid

1. aprillil **Vaike Konga** (klienditeeninduse sektori juhataja) – **30** ja **Ludmilla Aan** (Virumaa piirkondlik zootehnik) – **15**

24. mail **Toomas Rimmel** (keskuse zootehnik) – **10**

1. juunil **Eduard Punga** (labori peatehnoloog) – **35**

5. juunil **Eve Rämmar** (analüütik) – **10**

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus

Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094

Tel 738 7700

Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu

Tel 738 7726

Faks 738 7724

Piimameetrite testimine 738 7722

Piimaproovide vastuvõtt 738 7721

Piimaringid 738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Prääma küla, Paide vald	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-15.00
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00